

Підприємство повинно адаптувати свою політику управління оборотними активами в залежності від умов, в яких воно працює. Якщо підприємство не має проблем зі збутом своєї продукції та погашенням дебіторської заборгованості, то воно може зменшити резерви і використовувати вивільнені кошти для розвитку бізнесу. Однак, якщо підприємство має проблеми з поставками товарів і дебітори затримують оплату, то більш раціональним буде формування надлишкових запасів та резервів для зменшення ризику збитків. У такому випадку, консервативна політика управління оборотними активами допоможе зменшити ризик втрат і покращити фінансову стабільність підприємства.

Перелік посилань:

1. Вербицька В. І., Надвіренко А. Д. Управління оборотним капіталом підприємства. *Обліково-аналітичний та економіко-фінансовий інструментарій управління сучасним підприємством: міжнародний досвід* : зб. наук. праць за матер. II Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 02 лист. 2022 року). Харків: ХНАДУ, 2022. С. 81-85.
2. Жукевич С. М. Аналітичні основи управління оборотним капіталом підприємства. *Стан і перспективи розвитку обліково-інформаційної системи в Україні*: матер. II міжнар. наук.-практ. конф., 29-30 лист. 2012 р. Тернопіль: ТНЕУ, 2012. С. 202-204.

КЛАСИФІКАЦІЯ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ У БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ

*Прищепя А.Д., здобувач вищої освіти
Науковий керівник: Маренич Т.Г., д-р екон. наук, професор
Державний біотехнологічний університет, м. Харків*

На підприємствах для безперебійності виробничого процесу використовуються різноманітні матеріальні ресурси, важливою складовою яких є виробничі запаси. При цьому кожна група запасів може складатися із сотень і тисяч назв, сортів, розмірів тощо. Для дієвого обліку виробничих

запасів, який би сприяв оперативному управлінню, плануванню та контролю, необхідним є упорядковане групування та систематизація цих матеріалів. З цією метою прийнято виробничі запаси класифікувати за певними ознаками.

Класифікації виробничих запасів належить важлива роль в раціональній організації складського господарства, веденні аналітичного обліку, а також в нормуванні, плануванні, аналізі, ефективному управлінні запасами та в задоволенні інших потреб підприємства.

Аналіз наукових публікацій свідчить, що це питання в літературі висвітлено різносторонньо, наводиться групування запасів за різними ознаками. Так, Пушкар М.С. вказує, що виробничі запаси класифікуються за певними ознаками: за способом включення у собівартість (основні та допоміжні), за групами матеріалів (лісові, текстильні, чорні, кольорові метали, електротовари, лаки й фарби, тощо), за вартістю (дорогоцінні, високої, середньої та низької вартості), за способом зберігання – відкритого та закритого зберігання, за частотою використання (масові, часто- й мало використовувані) [1, с. 208]. Кужельний М.В. та Лінник В.Г. поділяють виробничі запаси на ті, що дані природою (сировина) та ті, що створені людиною (основні та допоміжні матеріали) [2, с. 35]. Сахарцева І.І. вважає, що всі матеріали за метою їх використання і призначення у виробничому процесі можна підрозділити таким чином: сировина, основні матеріали, напівфабрикати, комплектуючі вироби, допоміжні матеріали, відходи основного виробництва, тара, паливо, запасні частини, малоцінні та швидкозношувані предмети [3, с. 163-164]. Ряд вчених розрізняє запаси виробничі та товарні [4, с. 76]. А виробничі запаси в свою чергу ці автори ділять на такі групи, як матеріали, поточні біологічні активи, МШП. Проте, більшість науковців орієнтуються на класифікацію виробничих запасів, яка представлена в плані рахунків і впливає із характеристики субрахунків до рахунку 20 «Виробничі запаси» [5].

Узагальнюючи пропозиції вчених, вважаємо, що до складу виробничих запасів слід включити, крім безпосередньо сировини і матеріалів, ще МШП, напівфабрикати та незавершене виробництво. Так, МШП – це запаси, які використовують протягом не більше одного року або нормального операційного циклу, якщо він більший за рік. По них не нараховується знос, а вартість переданих в експлуатацію МШП виключається зі складу запасів, з подальшою організацією оперативного кількісного обліку таких предметів у місцях експлуатації і МВО протягом терміну їх фактичного використання. До них включають господарський інвентар, спецодяг, спецвзуття, інші засоби індивідуального захисту тощо. Вони забезпечують процеси виробництва та управління. Напівфабрикати – це сировина й матеріали, що пройшли певні стадії обробки, але ще не є готовою продукцією. У виготовленні продукції вони виконують таку ж роль, як і основні матеріали, тобто утворюють її матеріальну основу. Незавершене виробництво – це вироби, що знаходяться у процесі виробництва, але ще не повністю готові (незакінчені обробкою); незакінчені технологічні процеси; витрати на виконання незакінчених робіт (послуг), щодо яких підприємством ще не визнано дохід.

Поточні біологічні активи, враховуючи їх особливості як живих організмів, доцільно виокремити в окрему групу запасів. При цьому за призначенням самі виробничі запаси можна прокласифікувати таким чином: сировина та основні матеріали; допоміжні матеріали; паливно-мастильні матеріали; тара і тарні матеріали; будівельні матеріали, конструкції і деталі, обладнання, що підлягають встановленню на об'єктах, які будуються, інші матеріальні цінності, призначені для потреб капітального будівництва; запасні частини; матеріали, передані у переробку; матеріали сільськогосподарського призначення; інші матеріали; МШП; напівфабрикати; незавершене виробництво.

В літературних джерелах виробничі запаси класифікуються й за іншими ознаками: за складом і структурою; за причиною утворення; за місцем знаходження; за рівнем наявності на підприємстві; за способом включення до собівартості готової продукції та ін. На наш погляд, найважливішою класифікаційною ознакою виробничих запасів є їх поділ за складом і структурою та за функціональним призначенням, оскільки це впливає безпосередньо на порядок відображення їх в бухгалтерському обліку.

Таким чином, обґрунтована класифікація виробничих запасів забезпечить достовірне відображення у бухгалтерському обліку всіх операцій з оприбуткування й витрачання виробничих запасів та контроль за повним і своєчасним оприбуткуванням, зберіганням та раціональним використанням запасів.

Перелік посилань:

1. Пушкар М. С. Фінансовий облік: підручник. Тернопіль : Карт-бланш, 2002. 626 с. URL: <http://librarium.freehostia.com/librarium-freehostia-com-фінансовий-облік-пушкар-librarium-freehostia-com.html> (дата звернення: 18.05.2023).

2. Кужельний М. В., Лінник В. Г. Теорія бухгалтерського обліку: підручник. Київ : КНЕУ, 2001. 334 с.

3. Сахарцева І. І. Основи складання бухгалтерської звітності за вимогами національних стандартів України: навчальний посібник. Київ : Кондор, 2003. 614 с.

4. Фінансовий облік: підручник. / Я. Д. Крупка, З. В. Задорожний, Н. В. Гудзь [та ін.]. Тернопіль : ТНЕУ, 2019. 478 с. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/37631/1/Крупка.pdf> (дата звернення: 18.05.2023).

5. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: затверджена наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291. Редакція від 29.07.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text> (дата звернення: 18.05.2023).